

ANOTÁCIE PUBLIKÁCIÍ

(VYDANÉ V RÁMCI PROJEKTU VZDELÁVANIE DIVADLOM)

MONOGRAFIE A KOLEKTÍVNE MONOGRAFIE:

- 1. UHEREK, Daniel: *Koltés – dramatik sveta v kríze*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2012. 253 s. ISBN978-80-8094-930-3.**
Monografia podáva ucelený obraz o živote a diele jedného z najvýznamnejších francúzskych dramatikov a spisovateľov Bernarda-Marieho Koltésa (1948 – 1989). Čitateľ sa prehľadne dozvie o dôležitých biografických údajoch, o poetike jeho divadelných hier a ich kritickej i teoretickej reflexii domácimi i zahraničnými odborníkmi ao analýze osobitého aspektu jeho tvorby – vytvárania obrazu sveta v jednotlivých dramatických textoch.
Súčasťou monografie je aj bohatý fotodokumentačný materiál z inscenácií jeho hier vo svete, na Slovensku a v Česku, ako aj menný i vecný register.
- 2. INŠTITORISOVÁ, Dagmar a kol.: *August Strindberg Hra snov (interpretované sondy do slovenského divadla)*. 2. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2012. 183 s. ISBN 978-80-8094-923-5.**
Kolektívna monografia komplexne rekonštruje vynikajúcu a z hľadiska poetiky výnimočnú inscenáciu hry švédskeho dramatika A. Strindberga *Hra snov*, ktorú v roku 2000 našťudovalo Divadlo Andreja Bagara v Nitre. Režijne ju pripravil popredný litovský režisér Gintaras Varnas. Obsahuje dôsledný exkurz do procesu vzniku inscenácie a následne jej recepcie a interpretácie, vďaka čomu dôkladne predostiera čitateľovi panoramatický pohľad na kontext a text diela.
Čitateľ sa môže oboznámiť s dramaturgickým pohľadom Svetozára Sprušanského, režijným výkladom Gintarasa Varnasa, skúsenosťami kostýmovej výtvarníčky Alexandry Gruskovej, skicami a nákresemi scénografa Aleša Votavu, postrehmi hercov a herečiek Adely Gáborovej, Daniely Kuffelovej, Marka Majeského, Juraja Hrčku a Miloslavy Zelmanovej. Svoje interpretačné sondy do diela predstavujú divadelní teoretici, historici a estetici Martin Hvišč, Dagmar Inštitorisová, Ladislav Čavojský, Miroslav Ballay, Daniel Uherek, Peter Janků, Július Fuják a Eva Kapsová.
Jej súčasťou je bohatý ilustračný a fotografický materiál, scenár úpravy hry v preklade Jána Zimu a CD so zozrihom najvýznamnejších scénických zmien.
- 3. ORAVEC, Peter: *Výrazové prostriedky muzikálu*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2012. 120 s. ISBN 978-80-8094-930-3.**
V monografii sa reflektuje u nás pomerne málo teoreticky skúmaný druh hudobno-zábavného divadla – muzikál. Autor sa zaoberá vznikom a zákonitosťami stavby muzikálovej inscenácie a dôsledne si všíma jazyk súčasných muzikálových diel. Osobitnú pozornosť venuje jednotlivým inscenačným zložkám a predstavuje tak „ideálny“ model – invariant muzikálu. Analyzuje libreto, texty piesní, hudbu, výtvarnú zložku, pohybovo-tanečnú zložku, réžiu, hereckú zložku a jej produkciu. Zamýšľa sa tiež nad eticko-recepčnými aspektmi muzikálov a nad príčinami ich všeobecnej obľúbenosti. Súčasťou monografie je bohatý fotografický materiál a pojmoslovný slovník.

4. **BALLAY, Miroslav: *Farma v jeskyni*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2012. 316 s. ISBN 978-80-558-0169-8.**

Monografia mapuje doterajšie pôsobenie nezávislého Medzinárodného divadelného štúdia *Farma v jeskyni (Farm in the Cave)*. Štúdio v roku 2001 založil slovenský režisér Viliam Dočolomanský (1975) v Prahe a dodnes je výnimočným experimentálnym divadelným laboratóriom, ktoré si svojou kontinuálnou činnosťou, inscenačnou tvorbou a výskumom za vyše jedno desaťročie svojho pôsobenia vydobylo vysoké uznanie i akceptáciu. Osobitosť práce V. Dočolomanského spočíva v tom, že prostredníctvom divadelnej tvorby poskytol a rozvinul výskum scénického výrazu v interkultúrnych súvislostiach. Monografia sa zaoberá nielen genézou *Farmy s jeskyni*, ale aj osobitosťami autorskej poetiky v jednotlivých projektoch a scénickými výskumami.

Jej súčasťou je i bohatá príloha, ktorá okrem iného obsahuje prepis prednášok V. Dočolomanského, profily tvorcov divadla či DVD s ukázkami z inscenácií.

5. **JANKŮ, Peter: *Scénické myslenie*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2012. 144 s. ISBN 978-80-558-0171-1.**

Monografia sa pokúša zjednotiť a definovať pojmy scéna, scénickosť v rozmeroch významov scénovanosť, inscenovanosť a scénickosť, scénický zmysel, scénografický priestor a scénický priestor, scénické výrazové prostriedky, scénický obraz a scénická situácia a zároveň poukazuje na ich presahy mimo oblasť divadelného diskurzu. Zaoberá sa tiež historickým vývinom scénického obrazu od podoby výtvarného scénického obrazu, cez inscenovaný scénický obraz (inscenovaný obraz skutočnosti a divadelný scénický obraz), až po technický obraz scén. Analyzuje taktiež pojem scénická situácia a zaoberá sa aj rôznymi novými umeleckými formami výtvarného a divadelného diskurzu, vrátane ich presahov do formovania aktívneho postoja človeka k scénickému obrazu súčasnosti. Tento nový celostný prístup pomenováva scénickým myslením a objasňuje ho vo formách scénickosti krajiny a urbánneho priestoru, scénovanosti vecí, predmetov a ľudí atď. V častiach venovaných recepčným scénickým analýzám sa venuje dvom formám inscenovanosti – reality show a site specific. Poslednou témou scénickej recepčnej analýze je dopravný systém. V nej autor vyvodzuje, že našu súčasnosť charakterizujú nielen rôzne formy scénickosti, ale aj to, že jej štruktúry sú konštruované na princípe divadelného systému, ako ho poznáme z tradície divadelného inscenovania.

Základným východiskom uvažovania autora monografie sú práce Viléma Flussera, Jaroslava Vostrého, Iva Osolsobého a Dagmar Inštitorisovej.

6. **KOLEKTÍV AUTOROV: *Preklad a divadlo (tvorivé prekladateľské reflexie 2)*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 195 s. ISBN 978-80-558-0226-8.**

Publikácia nepriamo nadväzuje na spoločnú publikáciu jej zostavovateľiek Mgr. Emílie Janecovej, PhD., a Mgr. Barbory Kráľovej, PhD., s názvom *Tvorivé prekladateľské reflexie. Umelecký preklad v teórii a praxi* (2011) a zaoberá sa aktuálnymi problémami súčasného myslenia o preklade, ako i domácej prekladateľskej praxe. Námety čerpá z rovnomenného podujatia,

ktoré sa uskutočnilo pod záštitou Katedry translatológie a Ústavu literárnej a umeleckej komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Publikácia sa sústreďuje na preklad dramatických textov a ponúka čitateľovi práce divadelných i prekladových teoretikov, ktoré mapujú tradičné prístupy k tejto oblasti prekladu alebo otvárajú aktuálne otázky vyplývajúce zo súčasného stavu problematiky. Autormi týchto textov sú Emília Janecová, Edita Gromová, Martina Borodovčáková, Jana Bžochová-Wild, Barbora Kráľová a Anna Tašká. Okrem odborných príspevkov publikácia predstavuje i náhľady osobností, ktoré sa rôznym typom prekladu pre divadlo venujú v praxi – Oľgy Ruppeldtovej, Jany Cvikovej, Jána Štrassera, Milana Richtera či Juraja Hubináka. Rozhovory s nimi pripravili Emília Janecová, Barbora Kráľová a Martina Petáková a dotýkajú sa viacerých aktuálnych a špecifických tém. Ako praktickú ukážku osobitostí prekladu drámy uvádza publikácia i preklad a analýzu časti hry Caryl Churchillovej *A Number*. Autorkou prekladu a analýzy špecifik pri preklade tohto textu je Dominika Kozubová, víťazka prekladateľskej súťaže usporiadanej pri príležitosti podujatia *Tvorivé prekladateľské reflexie 2*.

7. **BAČOVÁ, Daniela: *Britské dramatické druhej polovice 20. storočia*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 256 s. ISBN 978-80-558-0227-5.**
 Monografia sa zaoberá otázkami vývoja feminizmu ako historického hnutia žien v dvoch vlnách liberalizačného hnutia vo Veľkej Británii a zároveň ako teoretického a teatrologického diskurzu, ktorý v zásadnej miere ovplyvnil tvorbu a rozvoj drámy písanej ženami v druhej polovici dvadsiateho storočia. Charakterizuje tvorbu feministických divadelných skupín, ktoré vznikli počas sedemdesiatych rokov, ale aj tých, ktoré dodnes podporujú drámu venovanú širším spoločenským problémom s uplatnením špecificky „ženského“ pohľadu. V samostatných kapitolách predstavuje tvorbu významných britských dramatických s cieľom inšpirovať slovenskú divadelnú obec k inscenovaniu ich zaujímavých a zároveň aj nekonvenčných hier.
8. **BORODOVČÁKOVÁ, Martina: *Sofokles*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 136 s. ISBN 978-80-558-0373-9.**
 Monografia podáva ucelený obraz o živote a diele jedného z najznámejších antických dramatikov 5. stor. p. n. l. Publikácia berie na zreteľ historický, filozofický a literárny kontext, autorove stratégie a jeho pohľad na sociálne a politické udalosti. Práca predstavuje sedem zachovaných tragédií (*Aiás*, *Antigona*, *Elektra*, *Filoktétes*, *Trachiňanky*, *Kráľ Oidipus*, *Oidipus na Kolóne*), rovnako však čitateľa oboznamuje i s najdôležitejšími zachovanými fragmentmi. Systematicky rozpracováva inscenačnú tradíciu Sofoklových tragédií na Slovensku, rovnako aj prekladateľskú tradíciu. Osobitnú časť monografie predstavujú preklady zachovaného antického životopisu (*Vita Sophoclis*) a bibliografických údajov z byzantskej encyklopédie Suda.
9. **ŠEBESTA, Juraj: *Cesta prekladu dlhým dňom do noci*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 148 s. 978-80-558-0230-5.**

Publikácia je prvou domácou monografiou, ktorá sa venuje výlučne problematike prekladu pre divadlo. Autor v nej stanovuje zásady platné pre preklad divadelnej hry. Vychádza z prác slovenských i zahraničných teoretikov a praktikov prekladu i z vlastných skúseností s prekladom. Ozrejmjuje dôležitosť teoretického poznania i teoretickej prípravy na preklad, zdôrazňuje užitočnosť čo najlepšieho poznania prekladaného diela. Pomocou týchto bohatých poznatkov analyzuje vlastný preklad hry Eugena O'Neilla *Cesta dlhého dňa do noci*, vytvorený pre Divadlo Astorka Korzo '90 v Bratislave v roku 2011. V širšom kontexte upozorňuje na pozitíva i riziká skracovania pôvodného textu, argumentuje premyslenou stavbou hry a veľmi presným charakterotvorným jazykom dramatika, porovnáva aj úryvky zo starších prekladov. Monografia tak prepája teoretické východiská s ukázkami prekladateľských riešení, ktoré sú charakteristické pre problematiku prekladu divadelnej hry.

Osobitnú časť monografie tvorí história inscenovania O'Neilových diel na Slovensku s dôrazom na *Cestu dlhého dňa do noci* a komentovaná redakcia vlastného prekladu i porovnanie s textom inscenačnej úpravy.

10. PIAČEK, Marek: *Hudba ako udalosť*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 96 s. ISBN 978-80-558-0218-3.

Autor definuje v monografii ako základnú stavebnú jednotku hudobnotvorného diania udalosť (angl. *event*, nem. *Ereigniss*). Fenomén udalosti označuje ako miesto, kde sa do intenzívneho kultúrotrvorného vzťahu zapája umelecké i mimoumelecké dianie, tzv. aktívne a pasívne elementy – otvorenosť a uzavretosť hudobného diania, jeho tvorca i recipient. Takto chápaná udalosť existuje v priestore bez centra a stáva sa zdrojom času. Konkrétna vlastnosť udalosti súvisí s konkrétnym kultúrno-civilizačným, geografickým, dobovým a iným kontextom konkrétneho človeka. Na skladbách uvedených v monografii (Adams, Berio, Zorn a i., vlastné skladby autora) autor tiež ilustruje rozmanitosť spôsobov, akými môžu jednotlivé udalosti spolu komunikovať a tak vytvárať, uvoľňovať nové významy a generovať nové umelecké – hudobné či hudobno-divadelné – udalosti. K zvláštnostiam hudobných udalostí patrí, že význam, ktorý udalosť nesie, môže byť súbežne významom hudobným i mimohudobným. Udalosť sa tak stáva potenciálnym nositeľom nekonečného množstva možných významových svetov.

11. BAČOVÁ, Daniela – BÍLLIKOVÁ, Andrea – KIŠŠOVÁ, Mária: *Dramatické techniky a ich potenciál vo výučbe cudzích jazykov*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 152 s. ISBN 978-80-558-0279-4.

Monografia poukazuje na základné teoretické východiská v oblasti využitia dramatických techník v cudzojazyčnej výučbe. Publikácia pozostáva z troch hlavných kapitol. V prvej je podaný základný kontext drámy vo výchovno-vzdelávacom procese v zahraničí i na Slovensku, druhá kapitola sa podrobne venuje rozvoju a nácviku komunikatívnej kompetencie vo výučbe cudzieho jazyka a v tretej časti publikácia približuje viacero pohľadov na dramatické techniky v cudzojazyčnej výučbe. Vychádzajúc z charakterizovania komunikatívnej kompetencie, v monografii je primárne zdôraznené jazykové hľadisko. V tomto zmysle vystupujú dramatické techniky ako nástroj a nie ako cieľ cudzojazyčného vyučovania. Jednotlivé state monografie sa venujú

napríklad dramatickým technikám v nadväznosti na ďalšie oblasti, akými sú mozgovokompatibilné učenie či interkultúrna a sociálna mediácia. Priestor je venovaný aj podrobnej charakteristike a kategorizovaniu dramatických techník. Posledné dve časti monografie sa špecificky zaoberajú dramatickými aktivitami v súvislosti s využitím literárneho textu na vyučovaní cudzieho jazyka a formatívnym hodnotením žiaka.

12. KRATOCHVÍLOVÁ, Dana: *Sarah Kane*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 152 s. ISBN 978-80-558-0372-2.

Monografia analyzuje dielo britskej dramatičky Sarah Kaneovej (1971 – 1999), ktorá výrazným spôsobom zasiahla do vývoja súčasnej drámy. Práca umiestňuje dielo Sarah Kaneovej do kontextu dramatiky in-yer-face (prekl. „do ksichtu“ alebo „dráma, ktorá dáva po pysku“), ktorá často pracuje s násilím a brutalitou výrazu v divadelnom tvare. Autorka upozorňuje na autorské stratégie britskej dramatičky smerujúce k vytvoreniu silného diváckeho zážitku (odtiaľ termín „experiential theatre“ – skúsenostné divadlo) a prepája koncepciu „totálneho divadla“ Antonina Artauda s dielom Sarah Kaneovej. Monografia uchopuje a charakterizuje autorský rukopis dramatičky, poskytuje hĺbkovú analýzu všetkých jej dramatických textov a poukazuje na rôzne recepcné rozmery jej diela.

Osobitnú časť monografie tvoria prílohy: chronológia života a diela Sarah Kaneovej a preklad rozhovoru Dany Kratochvilovej s Grahamom Saundersom, známym kaneológom.

13. MALITI, Romana: *Dramatička Ol'a Muchina a nová ruská dráma*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 120 s. ISBN 978-80-558-0327-2.

Monografia je rozsiahlym prehľadom tendencií, najvýznamnejších udalostí a vedúcich osobností súčasnej ruskej drámy od druhej polovice 90. rokov 20. storočia. Autorka sa v jednotlivých kapitolách venuje dramatickej tvorbe v kontexte premien divadelnej kultúry v posledných desaťročiach a jej špecifickým podobám v rámci tzv. novej ruskej drámy a tzv. novej novej drámy. Časť monografie je venovaná tvorbe, poetike a inscenačnej tradícii hier Ole Muchiny, výnimočnej autorky, ktorá stála nielen pri zrode fenoménu súčasnej drámy, ale tiež pri „invázii“ ruských dramatikov do zahraničia. Súčasťou monografie je prvé publikovanie slovenského prekladu profilovej hry autorky Tána-Tána.

14. MALÍČKOVÁ, Michaela: *Upír ako maska inakosti. Od netvora k civilizovaným ochrancom ľudskosti*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 148 s. ISBN 978-80-558-0383-8.

Prvá, rozsiahlejšia časť monografie reflektuje upírsku postavu vo filmových a seriálových verziách upírskeho mýtu, ktoré zdrojovo preveruje v možnej folklórnej a literárnej tradícii. V medzitextových väzbách sa snaží porozumieť dynamike zmien, ktorými upír ako frekventovaná postava súčasných kultúrnych narácií prešiel. V štyroch kapitolách – Upír ako netvor, Upír ako symbol rozhrania, Upír ako maska civilizovanosti, Upír ako maska inakosti – je upír identifikovaný ako výrazne variabilná postava, metafora, ktorej význam a funkcia sú ambivalentné, nestále, fluktuujú od negatívne vymedzenej bytosti,

monštra, ktoré treba zničiť, až k pozitívne definovanej ochranárskej postave, ktorej ambivalentná podstata je redukovaná/univerzalizovaná na rozmer inakosti.

Kľúčovou kategóriou, prostredníctvom ktorej je liminálna postava upíra interpretačne uchopovaná a spoznávaná, je jej morfujúca tvár – maska. Zo vzťahu tváre a masky sa o tranzitnej podstate dynamickej metafory upíra dozvedáme najviac.

Druhá časť knihy *Upír a maska* v divadelnom inscenovaní je selektívne orientovanou sondážou do divadelného priestoru. Sleduje, o akú podobu upírskej postavy má divadlo záujem, akým spôsobom sa javiskové inscenovanie vyrovnáva s významovým kódovaním upírskej tváre ako masky, do akej miery korešpondujú divadelné podoby upíra s jeho vývinom v euroamerickej kinematografii a ako dopĺňajú jej širší kultúrny rámec.

15. PAPPOVÁ, Petra: *Ženské postavy v dramatickej tvorbe Federica Garcíu Lorcu*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 128 s. ISBN 978-80-558-0384-5.

Monografia predstavuje dielo a témy prítomné v diele tohto známeho básnika a dramatika s dôrazom na aspekt divadelnosti v jeho tvorbe. Prostredníctvom interpretácie ženských postáv postupne odkýva jednotlivé špecifiká autorovej poetiky, ktorá ešte i dnes inšpiruje mnohých umelcov. Monografiu uzatvára štúdia o recepcii divadla Federica Garcíu Lorcu v súčasnom divadle v Španielsku, Slovensku i v Čechách.

16. ŠIŠKA, Matej: *Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre a regionálna kultúra*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 224 s. ISBN 978-80-558-0393-7.

Monografia prezentuje nitrianske profesionálne bábkové divadlo s cieľom pomenovať jeho význam pre kultúrny život nitrianskeho regiónu od vzniku organizácie v roku 1951. Sleduje jednotlivé etapy jeho dejín s úmyslom zdôvodniť vzostupy a poklesy aktivity organizácie. Divadlo predstavuje ako kultúrnu inštitúciu a členov umeleckého súboru ako kultúrnych pracovníkov. Mapuje projekty s väzbami na divadlo a aj autonómne umelecké aktivity. Monografia analyzuje vplyv nitrianskeho regiónu v tvorbe divadla. Získané dáta klasifikuje a potom vyhodnocuje s ohľadom na ich funkčnosť v jednotlivých inscenáciách. V samostatnej kapitole sa zameriava na vybranú inscenáciu, ktorú podrobuje analýze s akcentom na prezentáciu nitrianskych regionálnych špecifik v širokých kultúrnych kontextoch.

17. GROMOVÁ, Edita – HODÁKOVÁ, Soňa – JANECOVÁ, Emília – MÜGLOVÁ, Daniela – FILÍPKOVÁ, Antónia: *Translácia v divadelnej komunikácii*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 112 s. ISBN 978-80-558-0410-1.

Kolektívna monografia sa zaoberá problematikou sprostredkovania cudzojazyčných divadelných inscenácií recipientovi z prijímajúcej kultúry. Popisuje špecifiká komunikačnej situácie v javiskovom stvárnení dramatického textu a zameriava sa na procesnú stránku translačného procesu v divadle. V nadväznosti na teoretické východiská analyzuje konkrétne ukážky z divadelných predstavení, na ktorých sa realizoval transfer z nemeckého resp.

anglického jazyka do slovenčiny a vyzdvihuje pritom konkrétne fenomény, ktoré pre tlmočníka môžu byť problematické, náročné, či dokonca nepreložiteľné. Nakoľko publikácia má ambíciu vytvoriť komplexný pohľad na tlmočenie v divadle, ponúka i prehľad kritérií kvality tlmočnickeho výkonu z pohľadu diváka, ktorého požiadavky sa v prípade divadelnej translácie výrazne odlišujú od požiadaviek recipientov v ostatných tlmočnických žánroch.

18. **ŠKRIPKOVÁ, Iveta: *Kontexty autorského bábkového divadla (mužské a ženské hľadanie v banskobystrickom divadle)*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 224 s. ISBN 978-80-558-0413-2.**

Monografia skúma súčasný a moderný fenomén autorského divadla a jeho prejavy v rôznych kontextoch zvolenej témy. Súčasne je prvou divadelnou publikáciou, ktorá si cez optiku autorské o divadla všíma cesty a ich metamorfózy v Bábkovom divadle na Rázcestí v Banskej Bystrici. Toto divadlo patrí trvalo k hľadačom novátorských inscenačných postupov prekračujúcich normatívy, spoločenské, generačné, žánrové, tematické. Rozširuje hranice jednak slovenského bábkového divadla a jednak alternatívneho divadla. Patrí k divadlám experimentujúcim a autorským. Publikácia sa venuje špecifikám autorského divadla v kontexte Československa, všíma si minulosť bábkového divadla (vrátane Krajského bábkového divadla v 70. rokoch) a fenomén autorskej tvorby na Rázcestí pod vedením Mariána Pecka. Záver štúdie patrí na Slovensku doteraz neznámej línii autorského divadla zasvätenej rodovo citlivej ženskej skúsenosti. Táto línia je kreačne spojená s autorkou publikácie, so štúdiom T.W.I.G.A (Teater women improvisation gender action) pri BDNR. Otvára témy feministického a gynokritického divadla na Slovensku.

19. **HRAŠKOVÁ, Hrašková: *Biblické témy v slovenskej dráme*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 144 s. ISBN 978-80-558-0406-4.**

Monografia reflektuje meandre vývinového oblúku náboženskej drámy v slovenských dejinách literatúry. Chce upozorniť aj na niektoré teoretické východiská jej interpretácie, či poukázať, že nestratila zázemie, hoci jej to v určitých časových obdobiach oficiálne podmienky neumožňovali. Jednotlivé štúdie monografie sú výsledkom niekoľkoročného vedeckého výskumu a sú zamerané na obdobie novodobej náboženskej drámy (predovšetkým 20. storočia). Poznamenalo ju úsilie zmapovať a zanalyzovať v prvom rade hry kľúčové, hry dosahujúce kvalitatívne vyšší umelecký stupeň a intelektuálny ráz. Popri nich sa ocitajú aj hry, ktoré si zaslúžia pozornosť, i keď z rôznych dôvodov nedosahujú úroveň profilujúcich drám a nepresiahli tak osvetový rámec. Prvá časť monografie je zameraná na náboženskú drámu a jej všeobecnú charakteristiku. Druhá časť monografie je koncepčne zostavená z interpretačných štúdií jednotlivých slovenských drám. Materiál je spracovaný na základe historicko-chronologického princípu iba čiastočne, jadro tvorí ich komparačné predstavenie. V centre pozornosti monografie sú dramatici ako Jakub Grajchman, Samuel Ormis, Božena Čahojová, Pavol Országh Hviezdoslav, Zuzana Križková, Rudolf Dilong, Jonáš Záborský, Karol Horák a ďalší.

20. **PAPPOVÁ, Petra a kol.: *Lope de Vega. Nové umenie ako písať komédie v dnešných časoch*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 136 s. ISBN 978-80-558-0453-8.**

Monografia približuje slovenskému čitateľovi tvorbu významného španielskeho dramatika Zlatého veku Lopeho de Vegu y Carpia (1562 – 1635) cez jeho traktát *Nové umenie, ako písať komédie v dnešných časoch* (*Arte nuevo de hacer comedias en este tiempo*, 1609), ktorý výrazne ovplyvnil vnímanie a formovanie divadla v 17. storočí. Publikácia obsahuje okrem prvého slovenského prekladu tohto významného textu aj sériu odborných štúdií z pera súčasných teoretikov divadla, ako aj dramatikov a režisérov, ktorí sa s tvorbou Lopeho de Vegu stretli priamo vo svojej praxi a reflektujú neustálu aktuálnosť Lopeho odkazu v súčasnom divadle.

21. **INŠTITORISOVÁ, Dagmar: *O výrazovej variabilite divadelného diela*. 2. rozš. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 288 s. ISBN 978-80-558-0519-1.**

Monografia sa syntetizujúcim spôsobom zaoberá problematikou veľkej tvarovej, významovej a výrazovej variability divadelného diela. Jej podstatu a príčiny skúma z niektorých doteraz málo prebádaných uhlov pohľadu. Divadelného diela podrobne analyzuje z hľadiska tvaru divadelného diela a zákonitostí divadelného tvarovania jednotlivých štruktúrnych prvkov, z hľadiska divadelného výrazu, sémantiky, recepcie, semiotiky, intertextuality, interpretácie a využitia divadelných vyjadrovacích prostriedkov v mimodivadelných oblastiach (obchod, hudba, šport, zábava). Každéj téme sa autorka venuje aj v historicko-teoretickom, aktuálne dobovom kontexte (umenovednom, estetickom, filozofickom, pragmatickom) a na pozadí súčasnej divadelnej praxe vymedzuje jej divadelné hranice. V argumentácii sa opiera predovšetkým o režijnú tvorbu Jozefa Bednárika, Juraja Nvotu, Romana Poláka, Ľubomíra Vajdičku a Blaha Uhlára. Jednotlivé témy sú rozoberané v kapitolách s príslušnými názvami ako *Divadelné dielo z hľadiska semiotiky a pod.* V poslednej kapitole s názvom *Úvahy o duchovnom poslanstve divadla a jeho zneužití* sa autorka venuje problematike recepcie a tvorby divadelného diela z antropologického, spoločenského a politického hľadiska.

Monografia je v rámci slovenskej teatrológie, ktorá sa zaoberá problematikou teórie divadla v súvislosti s najnovšími umenovednými poznatkami. Jej súčasťou je terminologický slovník, vecný a menný register.

22. **Dagmar Inštitorisová a kol.: *Divadlo - interaktivita, inscenovanosť, diskurz*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 506 s. ISBN 978-80-8094-434-6.**

Kolektívna vedecká monografia sa zaoberá problematikou interaktívne inscenovaných komunikačných situácií, ktorej nebola doteraz u nás venovaná dostatočná pozornosť. Zameriava sa na riešenie otázky, do akej miery interaktívne inscenovaný spôsob kontaktu v divadelných i nedivadelných formách výpovede ovplyvňuje jej kvalitu a hĺbku výpovede a prečo vlastne vznikla potreba priameho, a nie tradičného kontaktu s divákom. Monografia sa zaoberá prejavmi, v ktorých sa v posledných obdobiach zaznamenala zvýšená miera teatralizácie ako politika, médiá, hudba a výtvarné umenie 20.

st., náboženské prejavy, alternatívne školstvo, herecká tvorba, autorské divadlo, alternatívne divadlo, muzikál, divadlo bezdomovcov atď.

Monografia je rozčlenená do 8 tematických celkov.

Úvodná štúdia od zodpovednej riešiteľky projektu prof. PhDr. Dagmar Inštorisovej, PhD. s názvom O novej recepčnej situácii divadla je sumarizujúcim pohľadom na danú výskumnú problematiku. Autorka k nej pristupuje z dvoch základných hľadísk:

1. Autorské a recepčné aspekty divadelne interaktívne inscenovaných komunikačných situácií a ich analýza.
2. Zmeny v celkovej situácii dnešného divadla.

Tematické zameranie blokov:

1. blok tvoria príspevky vyjadrujúce sa k spoločnému základu uvedenej situácie z troch rozhodujúcich pohľadov: teatrologického (PhDr. Jan Roubal, Ph.D., estetického (prof. PhDr. Vincent Šabík, CSc.) a filozofického (prof. PhDr. František Novosád, CSc.).
 2. blok tvoria príspevky, ktoré sa zaoberajú štruktúrou daného modelu v rôznych typoch umeleckých a estetických variantov: protoformy divadla (prof. Dr. Hab. Henryk Jurkowski), divadelná komunikácia (doc. Zdeněk Hořínek), interaktívna fikcia (PhDr. Marián Kluvanec, PhD.), intermedialita (doc. PhDr. Július Fuják, PhD.).
 3. blok tvoria príspevky zaoberajúce sa paradigmou už etablovaných interaktívnych komunikačných foriem: divadelný diskurz (Mgr. Daniel Uherek, PhD.), interaktívne stratégie výtvarnej komunikácie (prof. PhDr. Eva Kapsová, CSc.), elektronické médiá (prof. PhDr. Marta Žilková, PhD.).
 4. blok tvoria príspevky, ktoré sa vyjadrujú k podobám tohto modelu z hľadiska osobnostného zamerania: interaktívne divadelné predstavenia pre deti (Mgr. Eva Čárska, Mgr. Art. Petronela Dušová), interaktívne vyučovacie metódy (PhDr. Darina Gogolová), dramatická výchova a zážitkové vyučovanie (Jana Sabová).
 5. blok tvoria príspevky zamerané na recepčný aspekt skúmaného prejavu v daných súvislostiach: umelecký prednes (Mgr. Jaroslava Čajková), interaktívne výstavy (Mgr. Art. Eva Čárska), inscenovanie v nedivadelnom a mediálnom priestore (Mgr. Peter Janků), videohry (Mgr. Juraj Malíček, PhD.).
 6. blok tvoria príspevky, ktoré sa zaoberajú osobitými aspektmi zvoleného výrazového prostriedku, tie možno nájsť v každom variante základného modelu: muzikál a opereta (Mgr. Peter Oravec, PhD.), autorské divadelné postupy (Mgr. Miroslav Ballay, PhD.), virtuálna ilúzia (PhDr. Michaela Malíčková, PhD.).
 7. blok tvoria príspevky zamerané na otázky hraníc medzi rôznymi typmi umeleckých a mimoumeleckých prejavov: klipovitosť (prof. PhDr. Ľubomír Plesník, PhD.), workshop (PhDr. Miron Pukan, PhD.), herectvo (Mgr. Art. Aleš Bergman, PhD.), dramatickosť v liturgike a teatrologii (doc. PhDr. Jozef Pavlovič, PhD.), teatralita v živote a na javisku (Mgr. Dáša Čiripová).
 8. blok sa vzťahuje na príspevky, ktoré majú – alebo môžu mať – inú paradigmu (tj. ide o využívanie divadelných postupov na inom základe): iné divadlo (doc. PhDr. Nadežda Lindovská, PhD.), feministické divadlo (Mgr. Daniela Bačová, PhD.), stratégie novej dramatiky (Mgr. Dana Gálová), inscenovanosť fotografie (Mgr. Łukasz Wojciechowski, PhD.).
- Súčasťou monografie sú heslá na danú tému (interaktívnosť, inscenovanosť,

diskurz) od autorov prof. PhDr. Dagmar Inštorisová, PhD., Mgr. Peter Oravec, PhD. a Mgr. Daniel Uherek, PhD. a DVD s ukázkami interaktívne modelovaných komunikačných situácií.

23. DUDOVÁ, Katarína: *Kognitívna schéma prameň - cesta - cieľ v jazyku dramatického textu*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 112 s. ISBN 978-80-558-0497-2.

Monografia sa zaoberá spôsobmi modifikácie konceptuálnej jednotky prameň – cesta – cieľ v podobe troch interpretácií slovenských dramatických textov. Východiskom sú poznatky textovej syntaxe o vzťahu vety a textu a doterajšie výsledky kognitívnej gramatiky zamerané na sémantické štruktúry jazykových jednotiek. Interpretácie jazyka dramatického textu sú podmienené multidimenzionálnou povahou tohto semiotického komplexu. S tým súvisí uplatnenie interdisciplinárnych presahov a intertextuálnych súvislostí v analýzach jednotlivých diel. Kognitívna schéma prameň – cesta – cieľ je zároveň metodologickým kľúčom k interpretáciám troch slovenských dramatických textov obsiahnutých v tejto knihe.

Prvá kapitola objasňuje tie znaky každého prvku kognitívnej schémy, ktoré sú preniknuté prirodzenou povahou ľudskej reči i jazyka a ktoré sú podstatné pre existenciu a fungovanie dramatického textu. V jednotlivých podkapitolách objasňujeme prvky prameň, cesta, cieľ v súvislosti s fenoménom kultúrnych i individuálnych hodnôt, autorskou stratégiou, intertextuálnym nadväzovaním. Druhá kapitola prináša formálnu analýzu a koncepčnú interpretáciu Dilongovej hry Valin z hľadiska východiskového životného pocitu autora a jeho axiologického postoja k sémantike niektorých kresťanských symbolov. Kognitívna schéma premiestňovania nadobúda v tretej kapitole špecifickú podobu na základe preferencie druhého prvku - cesty. V interpretácii rozprávky a inscenácie Najväčšie cigánstvo ide o komparáciu autorskej stratégie Samuela Czambela v písomnom zázname ľudovej rozprávky a Ondreja Spišáka v dramatickom texte inscenačne realizovanom v nitrianskom Bábkovom divadle. Teoretickým podložím tejto kapitoly je tematicko-rematické členenie výpovede a následne i textu, ako aj rozdielne znaky ústnej a písomnej komunikačnej situácie.

Posledný spôsob modifikácie konceptuálnej jednotky je predstavený vo štvrtjej kapitole, ktorá prináša interpretáciu intertextuálneho vzťahu medzi románom Terézie Vansovej a hrou Petra Glocka, a to na základe posunov v šiestich žánrových aspektoch. Cieľ v umeleckom diele interpretujeme ako čiastočnú neukončenosť a nepretržité objavovanie významov medzi riadkami. Interpretačné reflexie dopĺňa rozhovor s P. Glockom v prílohe knihy, ktorý načrtáva paralelnú kognitívnu schému z pozície tvorcu dramatického textu.

24. INŠTORISOVÁ, DAGMAR a kol.: *Antigona – nedokončená „tetralógia“*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 352 s. ISBN 978-80-558-0520-7.

Základom monografie Dsa stali dve línie výskumu problematiky Sofoklovej Antigony, z ktorých obe majú zásadný význam. Prvú líniu predstavuje teoreticko-dejinný výskum, na základe ktorého vznikol pragmaticky zameraný výskum. V rámci neho sa poprední slovenskí divadelní tvorcovia zaoberali možnosťami inscenovania Antigony v súčasnosti na základe aspoň

elementárne vyjadrenej, zachytenej či pomenovanej alebo znovuobjavenej historickej vernosti predlohe a dobovej inscenačnej praxi v starovekom gréckom divadle. Výskum sa realizoval formou viacčast'ového workshopu v rámci cyklu Historické divadelné poetiky, ktoré boli súčasťou ESF projektu Vzdelávanie divadlom. Projekt sa realizoval na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre pod vedením prof. PhDr. Dagmar Inšitorisovej, PhD. od 1. 9. 2010 do 31. 8. 2013. Túto pragmaticky zameranú časť výskumu realizovali: dramaturg doc. Mgr. art. Peter Pavlac, režisér Mgr. art. Michal Vajdička, scénograf Mgr. art. Peter Jankú, PhD., scénický hudobník Mgr. art. Marek Piaček, PhD. a choreografka a tanečníčka Mgr. art. Stanislava Vlčeková. Výsledky ich úvah, konkrétnych hľadání a pokusov o rekonštrukciu Antigony sú zachytené v príspevkoch na konci monografie. Dejinno-teoretický výskum pod názvom divadelné súvislosti zastrešovala Mgr. Dáša Čiripová, v dobe príprav knihy i projektu vtedy jediná slovenská odborníčka na antické divadlo. Problematiku prekladu Mgr. Martina Borodovčáková, téme rekonštrukcie historických divadelných artefaktov ako takých Dagmar Inšitorisová. Dejinno-teoretický výskum pod názvom kontextové súvislosti sa tematicky venoval všetkému tomu, čo tvorí „atmosféru“, podtext, pozadie či presne povedané – základ pochopenia akýchkoľvek historických divadelných artefaktov. Jeho výsledky – podobne ako pri predchádzajúcich témach, sú publikované v jednotlivých príspevkoch. Niektoré majú podobu experimentu - Mgr. Katarína Dudová, PhD. sa venovala problematike modálnosti, dokresľujú však hranice variantnosti prístupu k základnému textu. Základnými oblasťami v tejto línii výskumu však bola estetika, ktorej sa venoval Mgr. Peter Zlatoš, PhD., existencionálna filozofia - Mgr. Miroslava Režná, PhD., archetypová problematika a liečebná funkcia aj divadelného umenia – PhDr. Eva Pariláková, PhD., výtvarné a náboženské dúvislosti – Mgr. Dana Paraličová, PhD., hudobné súvislosti – PhDr. Milam Michalec, PhD. a mediálne súvislosti – prof. PhDr. Marta Žilková, PhD. Významnú tému predstavuje výskum Mgr. Hany Zeleňákovéj, PhD., ktorý zrealizovala na pôde školského vzdelávania. Súčasťou monografie je aj DVD so študijnými materiálmi k téme Antigony, jej prekladmi a s prezentáciami výsledkov jednotlivých častí workshopu.

25. **INŠITORISOVÁ, Dagmar a kol.: *Kriticky o divadle*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 744 s. ISBN 978-80-558-0498-9.** V monografii jej autorka komplexným spôsobom predkladá verejnosti svoje vyše dvadsaťročné kritické myslenie o divadle. Monografia je sumárom recenzí, ktoré sa vzťahujú na divadelné inscenácie písané tak na základe profesionálnych ako aj ochotníckych inscenácií. Súbor neobsahuje kritiky, ktoré napísala na základe iných ako divadelných súvislosti a na základe účasti na divadelných konferenciách a sú zoradené podľa rokov vzniku. Týmto spôsobom sa snaží viesť čitateľa do jej spôsobu kritického myslenia o divadle, pretože jeho vývin je možné najlepšie pochopiť s ohľadom na zmenu doby (časový horizont), v ktorej sú jednotlivé kritiky písané. Samozrejme, nejde tu iba o štýl písania. Vzhľadom k tomu, že čítanie kritik je vždy kontextové, teda – okrem iného – závislé aj od našich vedomostí o dobe, etických hodnotách, prešľapoch politikov atď., autorka dúfa, že týmto spôsobom čitateľovi kritiky viac prehovorí... Súbor obsahuje iba rukopisné verzie kritik a nie ich zverejnenú - publikovanú podoba. K predloženiu

autorských verzií D. Inštorisovú viedla v určitých obdobiach častejšie prítomná negatívna osobná skúsenosť s takým typom redakčných zásahov do rukopisu, ktoré boli zrealizované bez jej súhlasu. Z tohto dôvodu je pri každej kritike v poznámke pod čiarou uvedené, aký bol – napríklad – pôvodný názov kritiky.

Súčasťou monografie je aj súpis autorkinej publikačnej činnosti a kvôli lepšej predstave o printovej podobe kritik jej súčasť tvoria aj vydané kritiky.

26. KAIZEROVÁ, Petra: *Humor a dramatika v časopise Černokňažník*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 136 s. ISBN 978-80-558-0496-5.

Monografia je sondou do histórie slovenskej dramatickej spisby 19. storočia. Mapuje obdobie po páde Bachovho absolutizmu, keď dochádza k výraznejšiemu oživeniu slovenského národného kultúrneho života. Epocha je charakteristická najmä expanziou publicistiky, keďže je jej prisudzované významné miesto v národnouvedomovacom procese. Vytvárajú sa mnohé žurnalistické druhy a žánre. V tomto kontexte vznikajú prvé slovenské humoristické časopisy. Ich reprezentantom je časopis Černokňažník, vychádzajúci v rozpätí rokov 1861 - 1864, ktorého redaktorom bol Viliam Pauliny-Tóth. Obsahová náplň časopisu odráža momentálny stav slovenskej umeleckej literatúry a pohľad na dramatickú spisbu v ňom je obrazom problematického vývoja slovenskej drámy v širších dobových súvislostiach. Skúmanie dramatických textov prináša viacero zaujímavých výsledkov. Prítomnosť drámy v časopise je pre súčasníka takmer udivujúca, preto sa venujeme aj tejto z dnešného pohľadu anomálnej skutočnosti a zaoberáme sa špecifikami recepcie, ktorú ponúka časopisecká dráma. No nastoľuje sa tu aj otázka druhového zaradenia niektorých textov a stálych rubrik časopisu na pomedzie prózy a drámy. U explicitne potvrdených dramatických kusov sú na mieste otázky o ich umeleckej účinnosti, možnostiach ich javiskových stvárnení a pod. V neposlednom rade sa monografia snaží riešiť problematiku komickej účinnosti niektorých drám. Sledujeme prítomnosť a originalitu situačnej a jazykovej komiky ako príznačných prvkov humoristickej spisby vôbec.

27. INŠTORISOVÁ, Dagmar a kol.: *Vzdelávanie divadlom*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 420 s. ISBN 978-80-558-0499-6.

Kolektívna monografia je väčšinou publikovaným súborom príspevkov, ktoré odznali na medzinárodnej vedeckej konferencii Vzdelávanie divadlom, ktorá sa uskutočnila na pôde Ústavu literárnej a umeleckej komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v dňoch od 21. 5. do 22. 2013 v učebniach budovy Internátu Nitra na B. Slančíkovej 1. Konferencia bola koncipovaná ako snaha o predstavenie práce veľkého tímu interných a externých odborníkov, ktorí boli v rokoch 2010 – 2013 zapojení do projektu Európskych štrukturálnych grantov Vzdelávanie divadlom a zároveň ako snaha zmapovať situáciu vo vzdelávaní divadlom/vyučovaní o divadle na Slovensku a inde (v závislosti od prihlásených účastníkov). Príspevky sú radené v štyroch tematických blokoch: 1. blok: Predstavenie projektu Vzdelávanie divadlom a jeho výstupov, 2. Blok: Vzdelávanie divadlom na vysokých školách, 3. blok: Divadelno-vzdelávacie grantové projekty a 4.

blok: Projekty študentov

Príspevky v rámci prvého tematického bloku predstavujú jednak súhrnným spôsobom výsledky projektu – prof. Inštitutorisová, doc. Ballay sa vo svojom venuje koncepcii hosťovaní divadelných súborov s osobitou poetikou v Univerzitnom tvorivom ateliéri FF UKF v Nitre v priebehu realizácie projektu, a jednak sú predstavením – reprezentatívnou vzorkou publikačného myslenia v rámci projektu. Ide o príspevky dr. Zlatoša, dr. Malíčkovej, Mgr. art. Blaškovej a Mgr. art. Dubačovej. Najviac príspevkov je publikovaných v rámci druhého tematického okruhu, ktorý je venovaný zmapovaniu situácie na vysokých školách. Osobitne cennými sú príspevky zahraničných účastníkov konferencie, vďaka ktorým má čitateľ možnosť porovnávať situáciu na Slovensku so situáciou v Českej republike – prof. S. Macková, dr. T. Hájek, dr. Stanislav Šuda, MgA. Nota a okrajovo aj v Poľskej republike - M. Pietrewicz. Veľmi užitočnými súhrnným informáciami sú aj príspevky, ktoré sa zaoberajú spoluprácou profesionálnych divadiel s vysokými školami či už formou festivalov - Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre (medzinárodný festival Stretnutie-Setkání-Spotkanie-Találkozás) – Mgr. art. Gabčíková, Slovenské komorné divadlo Martin (festival Dotyky a spojenia) – Mgr. art. Kubička, alebo projektov rôzneho charakteru – Bábkové divadlo na Rázcestí v Banskej Bystrici – Mgr. art. Škripková. Do tejto skupiny patria aj príspevky, ktoré sa venujú festivalovému typu práce divadelno-vzdelávacej práce so študentmi na vysokých školách – Festival Istropolitana VŠMU v Bratislave – Mgr. art. Oslancová a Mgr. art. Zuzana Stranovská, Akademický Prešov Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove – dr. Pukan a festival Petra Scherhaufera UKF Nitra – dr. Tischler. Do publikovanej podoby sa však nepodarilo dostať všetky príspevky, ktoré boli prednesené na konferencii, chýba príspevkov o festivaloch Istropolitana a Stretnutie-Setkání-Spotkanie-Találkozás. Prípevok o Festivale P. Scherhaufera vznikol na základe dodatočného dohovoru.

Tretí blok je obsahovo najmenej zastúpený, jeho súčasťou sú iba dva príspevky, pričom jeden z nich je o projektovej činnosti na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity – dr. Kušnírová a dr. Kopčáková a druhý vznikol na základe dodatočného dohovoru – Mgr. art. Ďuricová.

Posledný tematický blok tvoria príspevky študentov a doktorandov – Mgr. Moravčík, M. Pietrewicz, Mgr. Pechová, Mgr. Králiková, ktorých záverečné diplomové práce či časti doktorandských výskumov predstavujú spôsob súčasného myslenia o divadle na vysokých školách.

Súčasťou kolektívnej monografie sú aj dve prílohy. Prvou z nich sú anotácie publikácií, ktoré vznikli v rámci projektu Vzdelávanie divadlom a druhou DVD, na ktorom sú zverejnené v audiovizuálnej podobe ukážky z workshopov a z divadelných predstavení, ktoré boli realizované v rámci projektu a taktiež fotografie z aktivít projektu.

28. PAPPOVÁ, Petra: *Divadelné myslenie v Španielsku v 20. a 21. storočí*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 136 s. ISBN 978-80-558-0384-5.

Monografia Súčasné divadelné myslenie v Španielsku ponúka prehľad štúdií venovaných divadlu 20. a 21. storočia v Španielsku. Sleduje vývoj krátkych divadelných foriem známych už z obdobia Zlatého veku (medzihra, fraška,

burleska, atď.) do súčasného tvaru stručného hypertextuálneho divadla. Úvodná štúdia Petry Pappovej predstavuje španielske divadlo 20. storočia v historicko-kultúrnom kontexte poznamenanom mnohými politickými a spoločenskými zmenami, ktoré sa výrazne podpísali aj na vývoji divadla a vzniku nových divadelných tvarov. Avantgardy a postmoderna priniesli nový pohľad na klasické divadelné žánre, ako to dokazujú aj štúdie významných súčasných teatroológov Fidela Lópeza Criada, Javiera Huertu Calva a Susany Baézovej Ayalovej, ktorých **slovenský preklad tvorí súčasť tejto publikácie.**

METODIKY:

29. PAVLAC, Peter: *Prekliaty dramatik alebo ako sa pokúsiť zbaviť útrap pri písaní dramatického textu.* 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2012. 87 s. ISBN 978-80-558-0118-6.

Metodika je prakticko-teoretickou reflexiou dramatickej tvorby pre divadlo. Čitateľ tak môže získať praktický návod, ako vôbec k písaniu divadelnej hry pristúpiť a čo pri uvažovaní nad témou, konaním postáv, dramatickou situáciou atď. vlastne potrebuje alebo môže potrebovať. Vysvetľovanie – aj vlastných autorských stratégií – je realizované formou rozhovoru, resp. dialógu s čitateľom – potenciálnym adeptom dramatického písania. Metodika tak zároveň ponúka aj model tvorivého písania, ktorý vychádza nielen z hlbokej empirie autora, ale taktiež syntetizuje poznatky a postrehy z oblasti teórie drámy.

Autor metodiku koncipoval na základe vlastných skúseností z cyklu workshopov pre študentov estetiky s názvom Autorské dramatické písanie, ktorý prebiehal na pôde Filozofickej fakulty UKF v Nitre v akademickom roku 2010/11 v rámci projektu *Vzdelávanie divadlom*, ako aj na základe viacerých autorských seminárov na pôde VŠMU v Bratislave, kde pôsobí ako pedagóg. Jej súčasťou je DVD so zosťrihmi nahrávky workshopu a s prezentáciou jeho výsledkov.

30. KOLEKTÍV AUTOROV: *Ako vznikol muzikál Ples upírov.* 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2012. 96 s. ISBN 978-80-558-0173-5.

Metodika *Ako vznikol muzikál Ples upírov* vznikla na základe školskej muzikálovej inscenácie *Ples upírov* (1. premiéra 3. máj. 2011), ktorá bola naštudovaná v rámci projektu na pôde Ústavu literárnej a umeleckej komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a vznikla v spolupráci s Pedagogickou fakultou UKF, kde pôsobí väčšina jej tvorcov - pedagógov a žiakov Katedry hudby - jej hudobno-dramatického odboru, ktorý sa zameriava na učiteľstvo.

Publikácia obsahuje príspevky všetkých jej hlavných tvorcov – režiséra Petra Oravca, dramaturgičky Slávky Cíváňovej, prekladateľa libreta Jána Štrassera, choreografky Eleny Záhorákovej, dirigenta Mareka Štrbáka, scénografa Petra Jankú, kostýmovej výtvarníčky Evy Kleinovej a dvoch hercov – Jána Hyžu a Dušana Musila. Ich súčasťou je aj rozhovor Emílie Janecovej s prekladateľom. Každý sa zaoberá vznikom príslušnej zložky, autori v nich vysvetľujú aj základy vzniku muzikálovej inscenácie a vzhľadom na školské prostredie detailnejšie odkrývajú aj pedagogické metódy, ktoré boli pri vzniku inscenácie použité.

Súčasťou metodiky je bohatý fotografický a iný dokumentačný materiál (vrátane CD s fotografiami zo skúšok, premiér, repríz, s bulletinom atď.), pomocou ktorého sa použité metódy ukazujú v praktickej polohe.

31. PIAČEK, Marek: *Scénická hudba v reálnom čase*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2012. 125 s. ISBN 978-80-558-0170-4.

V metodike *Scénická hudba v reálnom čase* sa predkladá niekoľko návrhov na realizáciu hudobných workshopov, ktoré obsahujú vo veľkej miere aj cvičenia scénické a divadelné. Workshopy sú určené pre rôzne kategórie podľa veku alebo zručnosti narábania s hudobnými nástrojmi - sú určené tak pre deti, študentov, aj pre dospelých. Ich účastníkmi môžu byť hudobní virtuózi rovnako ako ľudia, čo na hudobných nástrojoch nevedia hrať vôbec.

Workshopy sú v metodike zoradené systematicky v štyroch základných kapitolách. V kapitole *Workshopy riadenej hudobnej improvizácie* autor popisuje cvičenia, ktorých výstupom sú inštrumentálne koncerty, symfónie či hudobné skladby rôzneho rozsahu. V kapitole *Workshopy zamerané na prácu s interaktívnymi zvukovými objektmi* sú predstavené podujatia výstavného charakteru, ktoré sa konali v rôznych galerijných priestoroch (Dom detí Bibiana v Bratislave, či Veletržní palác v Prahe). *Workshopy zamerané na hudobnú dramaturgiu scénickej akcie* sa venujú rôznym prevažne divadelným workshopom pre deti, ktorých súčasťou je interakcia divadelných a hudobných akcií. Výstupom týchto workshopov sú divadelné predstavenia, scénické realizácie, zvukovo-svetelné priestorové inštalácie a pod. V záverečnej kapitole *Workshopy filmovej a scénickej hudby (scénickej hudby k filmovým sekvenciám a hudby k filmom)* autor popisuje už konkrétne hudobno-divadelné cvičenia, ktoré vedú k vytváraniu skutočnej scénickej hudby v reálnom čase. Najobsiahlejšou časťou záverečnej kapitoly je popis *Dielne scénickej hudby*, ktorá bola realizovaná v rámci projektu Vzdelávanie divadlom na UKF v Nitre. Dielňa je ilustrovaná ukážkami cvičení, ktoré sú na priloženom DVD.

32. JANKŮ, Peter: *Scénografia pre nescénografy*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 68 s. ISBN 978-80-558-0216-9.

Metodika *Scénografia pre nescénografy* vychádza z praktickej realizácie workshopu - Scénografickej dielne, ktorá sa uskutočnila v priestoroch Univerzitetného tvorivého ateliéru Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v dňoch od 6. do 8. mája 2011. Reflektuje na jednej strane chronológiu, v akej sa uskutočnila scénografická dielňa, na druhej strane sa do nej včleňujú základné teoretické a odborné informácie, ktoré sú z hľadiska uchopenia metodológie scénografie dôležité. Prvá kapitola pod názvom Scénografia je úvodom do problematiky scénografie z hľadiska skúseností popredných slovenských scénografov, tak aj na základe definovania základných pojmov, ako scéna a jednotlivé aspekty tvorby scénografie – scénický aspekt, architektonický aspekt, technický a technologický aspekt. Druhá kapitola sa venuje scénickému aspektu scénografie, kde sa v jednotlivých podkapitolách sleduje najmä interpretácia predlohy (hra D. Majlinga „P“), na základe ktorej vznikali scénické riešenia. Tretia kapitola pod názvom architektonický aspekt sa venuje základným charakteristikám scénografického divadelného priestoru, ktoré potom aplikovali na konkrétny priestor, v ktorom sa uskutočnila scénografická dielňa. Štvrtá kapitola pod

názvom Scénické riešenie – od nápadu po maketu sa venuje konkrétnym scénickým výstupom. Prvá podkapitola sa venuje variante scénického riešenia v dvojrozmernosti výtvarného scénického obrazu a reflektuje tradíciu barokového divadla. Druhá podkapitola prináša scénické riešenie v trojrozmernosti inscenovaného scénického obrazu, ktorý je inšpirovaný tradíciou Divadla inscenácie. Tretia kapitola reflektuje scénické riešenie v nepravidelnom priestore – site specific, ktoré koreluje s tradíciou tejto tvorby od konca minulého storočia, vyúsťujúceho až k paradivadelným aktivitám. Kapitola pod názvom Inštalácia sa venuje ďalšej oblasti scénografie, ústiacej až do oblasti výstavníctva či dekoratérstva. Reflektuje poslednú úlohu v rámci scénografickej dielne, ktorou bolo jednotlivé scénické riešenia prezentovať vo forme inštalácií.

Súčasťou metodiky je aj DVD s ukázkami z priebehu workshopu a z prezentácie jej výsledkov.

33. ČAJKOVÁ, Jaroslava: *Od umeleckého prednesu k divadlu a praxi.*

1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 108 s. ISBN 978-80-558-0217-6.

Publikácia zaznamenáva proces tvorivého stretnutia – workshopu na tému *Umelecký prednes, divadlo, prax* – a tie východiská, úvahy a metodické postupy, ktoré procesu predchádzali a s ním súviseli. Striedajú sa v nej poznania a úvahy, ktoré vznikali pred realizáciou projektu, s metodikou cvičení a postupov, ktoré sa na workshope realizovali, ako aj hodnotenia a závery, ku ktorým sa dospelo. Prvá časť knihy je preto hľadáním súvislostí medzi vysloveným slovom a interpretom od počiatkových po dnešné umelecké orálne formy, druhá časť prakticky a metodicky nadväzuje na prácu workshopu opisom rôznych cvičení vhodných pre prácu recitátorov, pedagógov pre kolektívy. Záver publikácie predstavuje spracovanie poviedky Rada Olosa *Leopoldov a späť* do dramatizovanej formy, pričom sa zachováva celistvosť jej obsahu a literárnej podoby. Dokumentačný materiál umožňuje porovnávať zámery a výsledky, hodnotiť a azda aj inšpirovať.

34. PAVLAC, Pavlac: *Zbytočný dramaturg alebo ako obhájiť svoju profesiu (Metodika pre pochybujúcich).*

1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 118 s. ISBN 978-80-558-0330-2.
Praktickým jadrom metodiky Petra Pavlaca je demonštrácia dramaturgickej práce na javiskovej adaptácii poviedok Rada Olosa od autora a dramaturga Daniela Majlinga s názvom „P“. Hra vznikala v rámci projektu iniciovania pôvodných slovenských autorských textov s názvom Dramatická kolekcia v Činohre SND Bratislava (2009 – 2010). Základom jej vzniku bol však workshop Dramaturgická dielňa, ktorý prebiehal na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v rámci projektu Vzdelávanie divadlom od 28. 3. 2011 do 9. 5. 2013.

Zmyslom metodiky je prostredníctvom demonštrácie istých analytických postupov na konkrétnej dramatickej predlohe („P“) dospieť k výkladu toho, čo v dnešnej dobe znamená „byť dramaturgom“ (profesia s istou činnosťou), a to prostredníctvom čiastočného výkladu predlohy samotnej. Štruktúra práce preto sleduje líniu od vymedzenia pojmu dramaturgie, do ktorého spadá i veľmi stručný exkurz do dejín, cez definíciu profesie ako takej (a jej dvoch

„podôb“ – v inštitúcii a mimo nej) až k snahe formulovať pracovné nástroje dramaturga (od analýzy textu k interpretácii).

Súčasťou metodiky je DVD s nahrávkami z priebehu workshopu, prezentácie jeho výsledkov, ako aj s divadelnou hrou D. Majlinga „P“.

35. BÍLLIKOVÁ, Andrea – KIŠŠOVÁ, Mária: *Drama Techniques in Foreign Language Classroom*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 140 s. ISBN 978-80-558-0328-9.

Metodika sa zameriava na rôzne praktické aspekty využitia dramatických techník vo vyučovaní cudzieho jazyka. Štruktúra jednotlivých kapitol publikácie pozostáva z krokov, ktoré čitateľa postupne oboznámia s komplexným procesom aplikácie dramatických techník do výučby. Súčasťou publikácie je i DVD, ktoré obsahuje ukážky vybraných techník priblížených metodike.

36. BENČÍK, Juraj: *Malá škola „pantomíma“*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 126 s. ISBN 978-80-558-0364-7.

Metodika spracováva niekoľkoročné skúsenosti z praxe tvorcu a pedagóga, herca, míma a klauna Juraja Benčíka. Sú zhrnuté do postupov uplatňovaných pri pravidelnom vyučovacom procese v rámci predmetov javiskový pohyb, pantomíma a herecká tvorba na profesijných umeleckých školách a v Štúdiu pantomímy pri Divadle a. ha. v Bratislave. V skrátenej forme boli tieto postupy aplikované počas workshopu, ktorý sa konal v dňoch 9. – 11. 11. 2012 v Univerzitnom tvorivom ateliéri (UTA) so študentmi Univerzity Konštantína Filozofa (UKF) v Nitre.

Prvá časť metodiky obsahuje definície základných pojmov, ktorými sa v publikácii operuje, stručný prehľad dejín predmetu a výnimočných osobností, ktoré vývoj pantomímy ovplyvnili, a krátku reflexiu situácie na Slovensku. V druhej kapitole autor oboznamuje s výrazovými prostriedkami hereckého pohybového prejavu a s prvotným nácvikom ich uvedomenia a využitia v javiskovej praxi. Tretia časť prináša elementárne pohybové cvičenia na dosiahnutie telesného uvoľnenia a uvoľneného hereckého pohybu. Štvrtá časť sa venuje psychotechnike hereckého pohybu, cvičeniu imaginácie, základom hereckej tvorby bez slov, hereckej pohybovej charakterizácii a štylizácii.

Kapitoly 6 – 12 obsahujú široký prehľad elementárnych princípov a technických cvičení zameraných na dosiahnutie pohybovej virtuozity v oblasti tvorby ilúzie imaginárnej reality, zrozumiteľnosti a pôsobivosti hereckého pohybového prejavu a jeho možného využitia v javiskovom umeleckom tvare. Sú hlavným pracovným prostriedkom pri výchove a výučbe herca v oblasti vedomého zvládnutia postupov pantomímy. Posledná kapitola sa venuje postupom autorskej dramatickej tvorby javiskovej výpovede založenej dominantne na iných výrazových prostriedkoch, ako je slovo, a to od najjednoduchších, krátkych, sólových dramatických útvarov až po celovečerné skupinové divadelné inscenácie.

Súčasťou metodiky je DVD, na ktorom je fotografická a audiovizuálna dokumentácia procesu tvorby a výsledkov workshopu v UTA na UKF v Nitre, záznamy výsledkov rôznych iných workshopov, ktorých lektorom bol autor publikácie, a záznamy skúšok i profesionálnych pantomimických vystúpení, na ktorých sa Juraj Benčík zúčastnil ako tvorca, spolutvorca i interpret.

37. DUBAČOVÁ, Viera: *Terapia divadlom*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 98 s. ISBN 978-80-558-0394-4.

Metodika je dielom z autorkiných osobných skúseností s divadelnou tvorbou, nadobudnutých počas dlhých rokov pri kreovaní divadelných inscenácií s rôznymi komunitami, ako aj z poznatkov získaných z náučnej i krásnej literatúry, ktoré jej pomohli vidieť a chápať celistvý obraz človeka, ale aj „celistvosť“ človeka s určitým postihnutím. Kým divadlo je umelecká disciplína, komunitné divadlo je umelecká disciplína so sociálnym presahom, a práve v tejto pridanej hodnote je ukryté posolstvo terapeutické nielen vo vzťahu do vnútra skupiny, ale naopak aj von, k publiku a k ostatnej spoločnosti. Komunitné divadlo spoločnosť poľudšťuje, lieči rany po netolerancii, neporozumení, lieči zranenia zo sociálneho vylúčenia a spoločenskej diskriminácie. Na druhej strane pomáha aj samotnej (utlačanej) komunite v jej osobnostnom raste, v hľadaní vlastnej identity, ako aj v uvedomení si vlastnej hodnoty a svojej ľudskej dôstojnosti.

Prvá časť metodiky predstavuje tie dostupné metódy a teoretické základy, s ktorými sa autorka stretla a konfrontovala pri práci s okrajovými skupinami. Druhá časť práce odкрýva inšpirácie, metódy a postupy, ktoré ju viedli pri tvorbe divadelných inscenácií v Divadle z Pasáže v Banskej Bystrici s mentálne postihnutými hercami. Jej jadro tvoria dve inscenácie, a to *Diagnóza* a *Túžba a Chránené územie*, v ktorých začala pracovať najmä s pohybom ako znakom. Tretia časť metodiky približuje workshop *Liečba divadlom*, ktorý prebiehal na pôde Filozickej fakulty UKF v Nitre od 12. do 14. októbra 2012 v rámci projektu ESF Vzdelávanie divadlom a popisuje metodiku a postupy pri tvorbe inscenácie v komunite. Predchádza jej charakteristika divadelnej tvorby ako takej, oboznámenie sa so skupinou a samotná tvorba, resp. praktické zvládnutie tých metód, s ktorými sa študenti počas troch dní semináru teoreticky zoznámili. Cieľovou skupinou workshopu boli študenti so záujmom o terapiu divadlom. Zámerom tejto časti práce je predstaviť tvorivý proces od zrodzenia nápadu, cez metodickú prípravu, výstavbu diela, až po prezentáciu inscenácie.

Súčasťou metodiky je DVD s nahrávkami priebehu workshopu, z prezentácie jej výsledkov a z oboch inscenácií Divadla z Pasáže v Banskej Bystrici.

38. DUŠOVÁ, Petronela: *Rozhovor bábkoherca o herectve s bábkou*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 108 s. ISBN 978-80-558-0380-7.

Metodika vznikla na základe workshopu *Bábkoherecká dielňa*, ktorý sa uskutočnil v rámci projektu *Vzdelávanie divadlom* na Filozofickej fakulte UKF v Nitre v dňoch od 23. 11. do 25. 11. 2013 pod vedením lektorky Mgr. art. Petronely Dušovej. Je určená nielen divadelníkom, ale i všetkým, ktorí sa zaujímajú o bábkové divadlo. Jednotlivé kapitoly sú venované témam, ktoré priamo súvisia s herectvom s bábkami. V prvej kapitole autorka metodiky opisuje svoje vlastné očarenie bábkami a zážitok zo stretnutia s bábkovým divadlom, ktoré zásadne ovplyvnilo jej život. Na otázku, kde a kedy sa začalo samotné bábkové divadlo, sa snaží nájsť odpoveď v kapitole *Od histórie po súčasnosť*. O vývoji a zmenách v bábkohereckej práci, o postojoch bábkarov k bábkam v pracovnom procese píše v kapitole *Kto je bábkar*. Rozdelenie bábok, ich spôsob animácie a uplatnenie v praxi autorka zachytáva v

samostatnej kapitole s názvom Druhy bábok. V kapitole Bábkoherec a divák sa dozvedáme o tvorivých procesoch, ktoré sa nachádzajú v „kuchyni“ bábkového umenia, ako aj o jeho pôsobení na divákov. Samostatná kapitola je venovaná priebehu workshopu a záverečná ukážka výsledku práce študentov a lektorky je zachytená na DVD, ktoré je súčasťou metodiky.

39. KRÁL', Miloslav: *Malý sprievodca hereckým svetom*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 74 s. ISBN 978-80-558-0329-6.

Východiskom pre napísanie metodiky bol workshop s názvom Herecká dielňa, ktorý prebiehal 15. – 17. októbra 2011 na Filozofickej fakulte UKF v Nitre v rámci projektu Vzdelávanie divadlom. Autor počas workshopu nasimuloval celý proces skúšania divadelnej hry, a to od ideových skúšok až po premiéru. Metodika sa popri opise prípravy a priebehu workshopu opiera aj o proces vzniku divadelnej inscenácie a hereckej postavy tak, ako je zaužívaný v profesionálnych divadlách na Slovensku. Metodika je rozdelená na dve časti. V prvej sa venuje príprave lektora na workshop, teda všetkému tomu, čo je dôležité urobiť, ak je potrebné vytvárať inscenáciu v neštandardných podmienkach. V druhej sa zaoberá konkrétnymi fázami vzniku divadelnej inscenácie v prepojení na herectvo. Súčasťou metodiky je aj DVD s ukážkami z priebehu workshopu a zo záverečnej prezentácie jeho výsledkov. Východiskový pracovný materiál dopĺňa scenár Daniela Majlinga „P“ a jeho úprava.

40. ŽIŠKA, Kamil: *O divadelnej réžii*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 102 s. ISBN 978-80-558-0407-1.

Metodika O divadelnej réžii vznikla na základe trojdenného workshopu s názvom Režijná dielňa, ktorý sa uskutočnil v dňoch 7. 12. až 9. 12. 2012 na Filozofickej fakulte Konštantína Filozofa v Nitre v rámci projektu ESF Vzdelávanie divadlom pod vedením prof. PhDr. Dagmar Inšitorisovej, PhD. Študenti sa pod vedením K. Žišku venovali uvažovaniu o divadelnej réžii nad Aristotelovou Poetikou, drámou Cid od Pierra Corneilla a dramatickým textom Daniela Mailinga „P“. Metodika je určená všetkým budúcim i terajším divadelníkom, a hlavne tým, kto sa podujal objaviť svoju divadelnú (režijnú) tvorivosť.

V prvej kapitole Vlastnosti dramatickej situácie autor pomenováva, čo je to dramatická situácia, a to prostredníctvom reflexie Aristotelovej Poetiky. Jej súčasťou je aj uvažovanie nad potrebou proporcie dobra a zla tak v dráme, ako aj v divadelnej inscenácii. V kapitole Režijná analýza textu sa skúma, čo je to podstatou analýzy dramatického textu z hľadiska réžii a vymedzuje sa, čo je nevyhnutným krokom k tomu, aby sa našli na javisku správne vyjadrovacie prostriedky. Kapitola Mizanscéna ako vyjadrenie vnútornej podstaty drámy vyúsťuje do hľadania na divadelného „obrazu“ na javisku, do hľadania spôsobov, ako tú či onú myšlienku pretaviť do psychofyzického javiskového konania. V poslednej kapitole Umenie komunikácie medzi tvorcami divadelnej inscenácie autor zamýšľa nad spôsobmi, ako zladiť toľko divadelných profesií (scénograf, scénický hudobník atď.) rôznych profesií a či je to vôbec možné. Súčasťou metodiky je aj DVD s nahrávkou zosťrihu priebehu workshopu a prezentácie jeho výsledkov.

41. BLAŠKOVÁ, Lucia: *Performačné aktivity s edukačným presahom.*

1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 104 s. ISBN 978-80-558-0412-5.

Prvá časť metodiky sa zaoberá základným pojmoslovím, ktoré je späté s divadlom a vzdelávaním, výchovou atď. Osobitný priestor autorka venovala základom performačných aktivít s edukačným dosahom, za ktoré považuje dramatickú výchovu/tvorivú dramatikú, divadelnú výchovu a divadlo vo výchove. V rámci týchto odborov divadelného vzdelávania sa zaoberá ich charakterizáciou, vzájomnými odlišnosťami, presahmi, limitmi a vzájomnými prepojeniami atď. V rámci podkapitoly Divadelná výchova sa – napríklad - okrem jej základných foriem ako Divadlo fórum či Participačného divadla zaoberá aj formálnymi a neformálnymi formami vzdelávania divadlom a to predovšetkým situáciou na Slovensku, ktorý nie je potešujúci predovšetkým vo vysokoškolskom kontexte. Podkapitoly sú už písané s väčším pragmatickým záberom, obsahujú konkrétne príklady rôznych divadelno-vzdelávacích situácií. V rámci kapitoly Performačné aktivity s edukačným presahom autorka venuje pomerne veľký priestor paradivadelným aktivitám, ktoré považuje za základ tohto typu vzdelávania. Na konkrétnych príkladoch ukazuje, ako vyzerá napr. happening, site specific, larp atď. Metodiku uzatvára podrobným opisom workshopov (ich metodiky), ktoré lektorsky viedla na Filozofickej fakulte UKF v Nitre v rámci ESF projektu prof. PhD. Dagmar Inšitorisovej, PhD. s názvom Vzdelávanie divadlom a ktoré vo svojej podstate boli vymedzením základov tvorivej dramatiky pre vysokoškolákov.

Záver metodiky patrí tvorivým, didaktickým a dramatickým a hrám, ktoré sa v autorkinej pedagogickej praxi osvedčili ako tie, ktoré ju vždy spoľahlivo dovedli z cieľu...

Súčasťou metodiky je aj DVD so zosrihom priebehu oboch workshopov a prezentáciou ich výsledkov.

42. OLŠIAK, Marcel: *Ortoepia javiskovej reči.* 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 74 s. ISBN 978-80-558-0523-8.

Cieľom metodiky je poukázať na základné pravidlá spisovnej výslovnosti a ich prirodzenú realizáciu v praxi, pričom sú spracované najproblematickejšie zvukové javy. Ide o pomôcku, ktorá umožní nácvik spisovnej výslovnosti záujemcom o herecké povolanie, resp. hovorený prejav ako taký.

Metodiku tvoria dve vzájomne prepojené časti. V teoretickej časti je opísaná fonetická a ortoepická podstata pozorovaných jazykových javov. V praktickej časti sa nachádzajú cvičebné texty, skladajúce sa z viet a úryvkov (primárne z dramatických textov). Pri analýze segmentálnej oblasti sa pozornosť sústreďuje na tieto ortoepické chyby: krátenie dlhých samohlások, nesprávna výslovnosť dvojhlások, chyby v znelostnej asimilácii, zjednodušovanie spoluhláskových skupín stn, zdn, stl, zdl, výslovnosť zdvojených spoluhlások, nedodržiavanie palatálnosti spoluhlásky ľ. Oblasť suprasegmentálnych javov je viazaná jazykovými normami a určovaná požiadavkou zrozumiteľnosti a jednoznačnosti, v metodike sa preto z intonačných javov dáva pomocou konkrétnych cvičení dôraz na odstránenie prednesovej neprimeranosti, nepresvedčivosti, monotónnosti v prejave herca.

Vďaka vzorovej zvukovej ukážke na CD-nosiči, ktorý je v prílohe metodiky, ponúka metodika praktický návod na nácvik spisovnej výslovnosti.

43. INŠTITORISOVÁ, Dagmar: *Divadelná kritika*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 74 s. ISBN 978-80-558-0522-1.

Metodika vznikla na základe workshopu Divadelná kritika, ktorý pod vedením jej autorky prebiehal v rámci projektu Vzdelávanie divadlom ako súčasť cyklu workshopov – Súčasné divadelné poetiky (recepčia).

Je jednak zachytením priebehu realizácie workshopu (študenti pracovali na kritike divadelnej inscenácie hry Jozefa Gregora Tajovského Statky-zmätky v réžii Ľubomíra Vajdičku) a jednak pohľadom autorky do kritického činnosti zo systémového a problémového hľadiska. Metodika obsahuje aj definície základných kritických žánrov a ukážky z nich. Jej súčasťou sú aj študentské práce, ktoré vznikli v priebehu workshopu a v rámci pedagogickej činnosti autorky na seminároch Divadelná kritika v Ústave literárnej a umeleckej komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre od roku 1993 do roku 2013. V druhom prípade ide, samozrejme, iba o ukážky či výber...

Súčasťou metodiky je nahrávka prezentácie výsledku workshopu na DVD a fotografie z neho.

ELEKTRONICKÉ PUBLIKÁCIE:

44. INŠTITORISOVÁ, Dagmar: *O projekte Vzdelávanie divadlom*.

1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. 368 s. ISBN 978-80-558-0495-8. [DVD.]

DVD obsahuje obsiahlu štúdiu autorky projektu o koncepcii a realizácii projektu Vzdelávanie divadlom v slovenskom a anglickom jazyku. Autorka v nej podrobne informuje nielen o zámere projektu, ale aj o dosiahnutých úspechoch členov odborného tímu, ktoré vznikli vďaka ich zapojeniu do projektu. Štúdiu ukončuje sumár realizovaných workshopov, hostovaní divadelných súborov, prednášok, kolokvií, konferencií, podporených festivalov anglicky hovoriacich divadiel, školských divadelných inscenácií, poznávacích exkurzií do divadiel na Slovensku, vydaných monografií, metodík a elektronických publikácií.

Súčasťou je prezentácia výsledkov projektu v podobe zostrihu z workshopov, ktoré boli v rámci neho realizované a zostrihu z hostovaní 11 divadelných súborov v Univerzitnom tvorivom ateliéri FF UKF v Nitre. Taktiež reprezentatívny výber fotografií zo všetkých aktivít projektu.

45. INŠTITORISOVÁ, Dagmar a kol.: *K poetike súčasného divadla (heuristika). umenia*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa 2013. [DVD.] (iba pre potreby UKF)

Elektronická publikácia je multimediálnou učebnicou, ktorá obsahuje nahrávky 11 divadelných inscenácií 11 divadelných súborov, ktoré hostovali v rámci projektu Vzdelávanie divadlom v Univerzitnom tvorivom ateliéri Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Ide o inscenácie: Jaroslav Viňarský: Buticulla: Figúry blázna (Stanica Žilina–Záriečie), Ján Luterán – Mariana Ďurčeková: projekt.svadba (Stanica Žilina–Záriečie), Švantner – Ditte – Jurčová: Nevesta hôľ (Divadlo Pôtoň - Centrum umenia a kreativity Bátovce), Katarína AulitISOVÁ: Paskudárium (Divadlo Piki

Pezinok), Karol Horák: Živý nábytok (Študentské divadlo Prešovskej univerzity), Sláva Daubnerová: M. H. L. (Divadlo P. A. T. a Štúdio 12 Bratislava), Juraj Benčík: Pantomimárium (Divadlo s. r. o. Bratislava v spolupráci s Divadlom a. ha Bratislava), Blaho Uhlár a DISK: Výhľad (Divadelný súbor Kopánka – Trnava, Kolektív: Chránené územie (Mestské divadlo – Divadlo z Pasáže Banská Bystrica), Kolektív: Kuca paca (Divadlo bez domova Bratislava), Iveta Škripková: Mocad(r)ámy (Bábkové divadlo na Rázcestí Banská Bystrica).

Súčasťou každého DVD je bohatý heuristický materiál či už o divadle, jeho poetike alebo kritiky na hosťujúce inscenácie. Multimediálna učebnica tak predstavuje základný heuristický model analýzy divadelných inscenácií.